Отзыв

зарубежного научного консультанта на диссертацию докторанта Турлыханкызы Куралай, представленной на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «8D04201-Юриспруденция» на тему: «Расторжение трудового договора по инициативе работодателя в связи с виновными действиями работника»

Диссертационное исследование, проведенное докторантом Инновационного Евразийского университета К. Турлыханкызы, является важным вкладом в развитие отношений в сфере соблюдения трудовой дисциплины, надлежащего исполнения обязанностей работника и предупреждения незаконного поведения работников, роста производства и конкурентоспособности работодателя в сфере экономики.

Исследование отражает прямую связь между правами и обязанностями работника и работодателя, в том числе обязанность работника соблюдать трудовую дисциплину, правила внутреннего трудового распорядка, выполнять требования охраны труда и нормы технологии производства, а также право работодателя требовать от работника выполнения трудовых обязанностей и соблюдения правил внутреннего трудового распорядка.

Актуальность обозначенной темы исследования не вызывает сомнений, так как автором изучены нормы трудового законодательства, содержащие соответствующие основания и порядок расторжения трудового договора при увольнении работника, проведен детальный сравнительный анализ количества трудовых споров и развития казахстанского законодательства в области трудовой дисциплины. В работе отражены строгие дисциплинарные стандарты, обеспечивающие снижение уровня безработицы, влияние судебной практики на трудовую дисциплину и необходимость сочетания строгой дисциплины со справедливостью для предотвращения юридических споров.

В соответствии с поставленной целью проведено комплексное изучение теоретических и практических вопросов расторжения трудового договора по инициативе работодателя в связи с виновными действиями работника, а также проведен всесторонний анализ трудового законодательства и судебной практики по категории трудовых споров, связанных с увольнением работника, и направлений совершенствования трудового законодательства.

Как показал анализ правоприменительной практики, не смотря на применение такой меры взыскание как увольнение работника из-за его виновных действий, количество нарушений все еще остается значительным. Содержащийся в работе анализ судебной практики Верховного Суда Республики Казахстан отражает достаточно высокий рост количества судебных споров, рассмотренных в судах Республики Казахстан за последние несколько лет, касающихся восстановления на работе.

Учитывая особую важность соблюдения норм трудового законодательства при расторжении трудового договора по инициативе

работодателя, особенно в связи с виновными действиями работника, и повышение роли суда в защите трудовых прав работников в современных условиях, значительное внимание в работе было уделено исследованию вопросов незаконного прекращения трудовых отношений с работником.

При оценке степени развития данной диссертации в мировом масштабе, учитывая имеющиеся зарубежные исследования в данной сфере, необходимо отметить уникальность данной работы.

Многие ученые в области трудового права в своих исследованиях обращались к проблемам расторжения трудового договора в связи с виновными действиями работника. При этом следует отметить, что тема диссертации с точки зрения анализа новых трудовых реформ в Казахстане, связанных как с изменением высшей политической власти, так и с ростом активности гражданского общества, еще не стала объектом специального научного исследования. В диссертации впервые предпринята попытка исследования проблем значимости и содержания новых правовых основ национальной модели охраны труда в отечественной юридической науке. В работе содержатся аргументированные выводы о возможностях и методах улучшения качества правовой поддержки работников, а также спрогнозированы результаты предложенных мер.

В своем исследовании диссертант полностью обосновывает актуальность темы диссертации, степень ее научной новизны, определяет цель, задачи и методологические основы исследования.

Особенностью диссертации К. Турлыханкызы является и то, что в отличие схожих научных исследований, в данной работе проблемы раскрыты, в том числе, через призму нарушения конституционного принципа равенства всех перед законом и судом. Следует констатировать и отсутствие единой практики судов по делам, связанным с увольнением по инициативе работодателя в связи с виновными действиями работника. Несмотря на очевидную актуальность темы, в отечественной юридической науке комплексных исследований в этой области не проводилось. Следовательно, вопросы расторжения трудового договора в связи с виновными действиями работника по инициативе работодателя в науке трудового права Казахстана фактически не разработаны. В связи с изложенным можно констатировать, что диссертационная работа соискателя является первым комплексным теоретико-прикладным исследованием в области развития такого института науки трудового права, как расторжения трудового договора по инициативе работодателя в связи с виновными действиями работника.

В представленном диссертационном исследовании автором проделан глубокий анализ нормативных правовых актов, регулирующих трудовые отношения между работодателем и работником, обобщена практика их применения. Исследование является новаторским в целом для отечественной юридической науки и, в частности, для науки трудового права.

В диссертации отражены труды зарубежных ученых, опубликованные в журналах с международным рецензируемым импакт-фактором. Теоретические, научные результаты, сформулированные автором, могут быть использованы в качестве теоретического обоснования направлений

совершенствования законодательства, а сама работа является первой завершенной научной работой, которая может служить основой для дальнейших научных исследований в данной области.

Диссертационное исследование имеет логическую и последовательную структуру, что позволяет в достаточной степени раскрыть особенности регулирования труда работников и работодателей. Теоретический уровень написания работы, языковые и письменные навыки, полнота, конкретность, логическая взаимосвязь разделов означают, что работа написана на высоком уровне, и, как следствие исследования, наполнена новыми ценными научными знаниями и материалами.

В целом результаты, полученные в ходе диссертационного исследования, приводятся в каждой главе и заключении. Некоторые из них носят научно-практический характер.

Соискатель докторской степени К. Турлыханкызы в полном объеме владеет навыками самостоятельно формулировать и решать новые и достаточно сложные задачи по теме исследования. Работая над темой исследования, она показала себя дисциплинированным и перспективным научным работником, обладающим организаторскими и исследовательскими способностями.

Таким образом, считаю, что диссертационная работа Куралай Турлыханкызы, представленная на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «8D04201-Юриспруденция» на тему: «Расторжение трудового договора по инициативе работодателя в связи с виновными действиями работника», соответствует установленным требованиям для написания диссертации в Республике Казахстан и может быть рекомендована к обсуждению на кафедре Инновационного Евразийского университета с последующей защитой в диссертационном совете Республики Казахстан.

Зарубежный научный консультант:
заместитель декана юридического
факультета Гродненского государственного университета
имени Янки Купалы, кандидат юридических наук, доцент

А.М. Вартанян _____

«07» октября 2024 г.

ПОДПИСЬ УДОСТОВЕРЯЮ
Начальник отдела управления персоналом
учреждения образования «Гродненский
государственный университет имени Янки Купалы»
управления
персоналом С.В. Нестерович
07. 10. 2024 г.

Тұрлыханқызы Құралайдың «Жұмыс берушінің бастамасы бойынша жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты еңбек шартын бұзу» тақырыбындағы «8D04201 – Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Инновациялық Еуразия университетінің докторанты Қ. Тұрлыханқызы жүргізген диссертациялық зерттеу еңбек тәртібін сақтау, жұмыскердің міндеттерін тиісінше орындау және жұмыскердің заңсыз мінез-құлқының алдын алу, өндірісте өсуінің және жұмыс берушінің экономика саласындағы бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторлары болып табылады.

Зерттеу жұмыскердің және жұмыс берушінің құқықтары мен міндеттері арасындағы тікелей байланысты, оның ішінде жұмыскердің еңбек тәртібін, ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау, еңбекті қорғау талаптары мен өндіріс технологиясының нормаларын орындау міндеті, сондай-ақ жұмыс берушінің жұмыскерден еңбек міндеттерін орындауды және ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауды талап ету құқығын көрсетеді.

Белгіленген зерттеу тақырыбының өзектілігі күмән тудырмайды, өйткені автор жұмыскерді жұмыстан босатылған кезде еңбек шартын бұзудың тиісті негіздері мен тәртібін көздейтін еңбек заңнамасының нормаларын зерттеді, еңбек дауларының санына және еңбек тәртібі саласындағы қазақстандық заңнаманың дамуына егжей-тегжейлі салыстырмалы талдау жүргізді. Жұмыста жұмыссыздық деңгейінің төмендеуі, сот тәжірибесінің еңбек тәртібіне әсері және құқықтық даулардың алдын алу үшін қатаң тәртіпті әділеттілікпен үйлестіру қажеттілігін қамтамасыз ететін қатаң тәртіптік стандарттар көрсетілген.

Қойылған мақсатқа сәйкес жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзудың теориялық және практикалық мәселелерін кешенді зерттеу, сондай-ақ жұмыскерді жұмыстан босату туралы еңбек дауларын көрсетілген санаты бойынша еңбек заңнамасы мен сот практикасын зерделеу, талдау және еңбек заңнамасын жетілдіру қарастырылды.

Құқық қолдану практикасын талдау көрсеткендей, жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты жұмыстан босату сияқты жазалау шарасын қолданғанына қарамастан, бұзушылықтар саны әлі де маңызды болып қала береді. Жұмыста Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сот практикасына талдау жұмыста қалпына келтіруге қатысты соңғы бірнеше жылда Қазақстан Республикасының соттарында қаралған сот даулары санының айтарлықтай жоғары өсуін көрсетеді.

Жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу кезінде, әсіресе жұыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты еңбек заңнамасының нормаларын сақтаудың ерекше маңыздылығын және қазіргі жағдайда жұмыскерлердің еңбек құқықтарын қорғаудағы соттың рөлін арттыруды

ескере отырып, жұмыстағы басты назар заңсыз себептермен туындаған еңбек қатынастарын тоқтатудың осындай негіздерімен байланысты еңбек шартын бұзу мәселелерін зерттеуге бағытталды.

Осы диссертация тақырыбы әлемдік масштабта және үздік шетелдік зерттеулердің даму дәрежесін бағалау кезінде, даму жүйесінің бірегейлігіне сүйену қажет.

Еңбек құқығы саласындағы көптеген ғалымдар өз зерттеулерінде жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты еңбек шартын бұзу мәселелеріне жүгінді. Бұл ретте диссертация тақырыбы жоғары саяси биліктің өзгеруіне де, азаматтық қоғам белсенділігінің өсуімен де байланысты Қазақстандағы жаңа еңбек реформаларын талдау тұрғысынан арнайы ғылыми зерттеу объектісіне айналмағанын атап өткен жөн. Диссертация бұл отандық заң ғылымындағы еңбекті қорғаудың ұлттық модельдерінің жаңа құқықтық негіздерінің маңыздылығы мен мазмұны мәселелерін зерттеудің алғашқы әрекетін сипаттайды. Жұмыста жұмыскерлерді құқықтық қолдаудың сапасын жақсарту мүмкіндіктері мен әдістерін дәлелдеу, сонымен қатар ұсынылған шаралардың нәтижелерін болжау ұсынылады.

Докторант өз зерттеуінде диссертация тақырыбының өзектілігін толық негіздейді, оның ғылыми даму дәрежесін талдайды, зерттеудің мақсатын, міндеттерін және әдіснамалық негіздерін анықтайды.

Қ. Тұрлыханқызының диссертациясының ерекшелігі, ұқсас ғылыми зерттеулерден айырмашылығы, бұл жұмыста проблемалар, соның ішінде заң мен сот алдында барлығының теңдігінің конституциялық қағидатын бұзу призмасы арқылы ашылады. Жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты жұмыс берушінің бастамасы бойынша жұмыстан босатуға байланысты істер бойынша соттардың бірыңғай тәжірибесінің жоқтығын да айту керек. Тақырыптың айқын өзектілігіне қарамастан, отандық заң ғылымында бұл салада кешенді зерттеулер жүргізілген жоқ. Демек, Қазақстанның еңбек құқығы ғылымында жұмыс берушінің бастамасы бойынша жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты еңбек шартын бұзу мәселелері іс жүзінде әзірленбеген. Жоғарыда айтылғандарға байланысты ізденушінің диссертациялық жұмысы жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу сияқты еңбек құқығы ғылымының институтын дамыту саласындағы алғашқы кешенді теориялық және тәжірибелік зерттеу болып табылады деп айтуға болады.

Ұсынылған диссертациялық зерттеуде автор жұмыс беруші мен жұмыскер арасындағы еңбек қатынастарын реттейтін нормативтік құқықтық актілерге терең талдау жасап, оларды қолдану практикасын қорытындылады. Зерттеу тұтастай алғанда отандық заң ғылымы үшін, атап айтқанда еңбек құқығы ғылымы үшін жаңашыл болып табылады.

Диссертацияда халықаралық рецензияланған импакт-факторы бар журналдарда жарияланған шетелдік ғалымдардың еңбектері көрсетілген. Автор тұжырымдаған теориялық, ғылыми нәтижелер заңнаманы жетілдіру бағыттарының теориялық негіздемесі ретінде пайдаланылуы мүмкін, ал

жұмыстың өзі осы саладағы одан әрі ғылыми зерттеулерге негіз бола алатын алғашқы аяқталған ғылыми жұмыс болып табылады.

Диссертациялық зерттеу логикалық және дәйекті құрылымға ие, бұл жұмысккерлер мен жұмыс берушілердің еңбегін реттеудің ерекшеліктерін жеткілікті түрде ашуға мүмкіндік береді. Жұмыс жазылуының теориялық деңгейі, тілі және жазу дағдылары, толықтығы, нақтылығы, бөлімдердің логикалық тұрғыдағы байланысы жұмыстың жоғары деңгейде жазылғанын білдіреді және зерттелу дейгейі жаңа құнды материалдармен толыққаны, жеке тұжырымдарының маңыздылығы автордың ғылыми жұмысты орындаудағы артықшылығы деп көрсетуге толық болады.

Жалпы, диссертациялық зерттеу барысында алынған нәтижелер әр тарауда және қорытындыда келтірілген. Олардың кейбіреулері ғылыми және практикалық.

Докторлық дәрежеге үміткер Қ. Тұрлыханқызы зерттеу тақырыбы бойынша жаңа және жеткілікті күрделі міндеттерді өз бетінше тұжырымдау және шешу дағдыларын толық көлемде меңгерген. Зерттеу тақырыбында жұмыс істей отырып, ол өзін ұйымдастырушылық және зерттеу қабілеттеріне ие тәртіпті және перспективалы ғылыми қызметкер ретінде көрсетті.

Қорыта келе, «8D04201 – Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынылған Құралай Тұрлыханқызының «Жұмыс берушінің бастамасы бойынша жұмыскердің кінәлі әрекеттеріне байланысты еңбек шартын бұзу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасында диссертация жазу үшін белгіленген талаптарға сәйкес келеді және Инновациялық Еуразия университетінің кафедрасында кейіннен Қазақстан Республикасының диссертациялық кеңесінде қорғаумен талқылауға ұсынуға болады деп санаймын.

Шетелдік ғылыми кеңесші:
заң ғылымдарының кандидаты, доцент
Янки Купала атындағы Гродно мемлекеттік университеті
Құқық факультетінің декан орынбасары

А.М. Вартанян _____

«_07_» __қазан____2024 ж.